

[Undervisningsministeren.]

sådan særlig støtte så skal afholdes af de 8 mill. kr., hvoraf Nordslesvig som sagt på andet grundlag får sin andel, eller af en særlig bevilling som hidtil, forekommer mig i sammenligning hermed måske nok at være et mere formelt spørgsmål.

En nærmere overvejelse og afgørelse af dette spørgsmål mener jeg iøvrigt må vente, indtil vi i nær fremtid har fået de nødvendige oplysninger ind fra skoledirektionerne og kan se, hvor stærkt trækket på de 8 mill. kr. vil blive efter de principper, der direkte er angivet i loven. Viser det sig da, at de 8 mill. kr. vil medgå til at hjælpe kommuner landet over med spredt bebyggelse og særlige økonomiske vanskeligheder, så forstår jeg, at et forslag om en særlig bevilling til skolebyggeriet i Nordslesvig kan gøre regning på velvillig modtagelse her i tinget, og det tænker jeg at det ærede medlem hr. Frede Nielsen vil give mig ret i.

Ordføreren for forespørgerne (Frede Nielsen): Jeg takker den højtærede undervisningsminister for det svar og de oplysninger, han har givet mig på denne forespørgsel.

Inden jeg kommer med nogle bemærkninger til det, der er sagt af ministeren, vil jeg meget gerne forklare, hvorfor kravet om en særlig støtte til den sønderjyske skole stadig er berettiget. Jeg ved nemlig, at det spørgsmål rejstes i mange kredse, når man siger, at der ikke ydes støtte nok: Hvorfor er det nødvendigt at blive ved at yde særlige tilskud til visse opgaver dernede? Det er ønskeligt heroverfor at forklare, hvorfor man mener at disse krav er berettigede.

Den første tid efter genforeningen blev ikke smertefri for det sønderjyske samfund. Den tyske marks forlis havde betydet et stort tab for mange, og derefter kom, endnu inden landsdelen rigtig for alvor var tilpasset dansk erhvervsliv og dansk økonomi, de alvorlige økonomiske kriser i 1920'erne og 1930'erne. Det var kriser, der slog hårdt i Sønderjylland. Man fik et indtryk deraf bl. a. derved, at da krisehjælpen blev bevilget i 1930'erne, fik navnlig de sønderjyske landbrugere meget stor krisehjælp, fordi det havde slået så hårdt dernede.

Løsningen af de mange særlige opgaver efter 1920 vejede meget tungt til. Indpassningen i det danske erhvervsliv betød for landbruget bl. a. opførelse af et antal mejerier og slagterier, nye bygninger eller moderniseringer af bygninger dernede. Det betød, at det helt utilstrækkelige og meget dårlige vejnet skulle istandsættes. Alene det var en meget omfattende og meget bekoste-

lig sag. Dertil kom mange andre ting; jeg nævner ganske kort: afvanding af meget store arealer, landsdelens elektrificering, den stigende modernisering af skolerne o. s. v. Det var særopgaver, man stod overfor, som måtte veje meget tungt til, og det giver den dag i dag forklaringen på, at der er visse hensyn at tage stadigvæk.

Følgerne af alt det blev bl. a. en betydelig gældstiftelse for de fleste kommuner. I et stort antal sønderjyske kommuner ligger gælden betydeligt over gennemsnittet for landets landkommuner. Den dag i dag ligger der store opgaver og venter på deres løsning. Der blev for en 3 års tid siden skabt bedre forudsætninger for en erhvervsmæssig udbygning af landsdelen, end der tidligere har været, og resultatet vil forhåbentlig i de kommende år give sig udtryk og blive synligt i form af oprettelsen af et stort antal selvstændige landbrug, i form af tildeling af tillægsjord, bygning af mange nye veje o. s. v. Man kan sige, at alt dette jo er en fordel for de pågældende kommuner, og det er naturligvis rigtigt. Men det betyder en meget stor investering, en meget kraftig gældsættelse, som vejer stærkt til. Store dele af Sønderjylland er stærkt underforsynet med kommunale biveje i sammenligning med det øvrige land.

Under alt dette fremmedes skolens udbygning ikke nok og ikke hurtigt nok; det er denne opgave, der står tilbage. Som jeg sagde i min indledning, er det i visse egne og navnlig i de nationalt blandede områder, det er galt. Lokaler og bygninger er meget dårlige. Det blev understreget af den højtærede minister, der endogså sagde, at skolebygningernes tilstand mange steder var rædselsfuld, og deri har den højtærede minister virkelig ret. De er så dårlige, at f. eks. i Tønder amt, hvorfra jeg har bestemte tal — men det gælder iøvrigt også i Aabenraa amt og enkelte andre steder —, har et meget stort procenttal af de faste embeder i årevis stået ubesat, har måttet bestrides ved vikarer, der ofte endda ikke kunne siges at være helt kvalificerede. Det er en tilstand, der naturligvis bliver farlig, den dag det tyske skolevæsen, sådan som tilfældet nu er, begynder at blive udbygget i moderne form. Det er derfor, uro og bekymring gør sig gældende i Sønderjylland. I en tid, da der bygges så stærkt syd for grænsen, da den ene nye skole dér dukker frem efter den anden, savner man nord for grænsen en fornuftig orden på tingene. Som sagt, syd for grænsen kommer den ene nye skole efter den anden, moderne, velindrettede; men lige nord for grænsen ligger disse dårlige skoler,